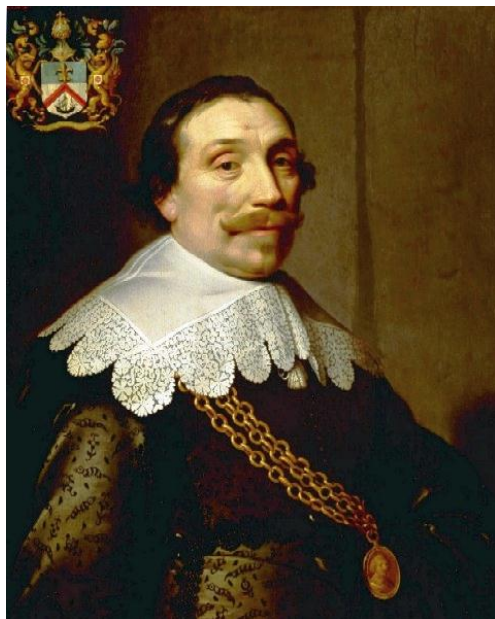

Maerten Harpertsz. Tromp (1598-1653)

Maerten Harpertsz. Tromp, ged. Brielle 23 april 1598, scheepsjongen bij zijn vader 1606-1609, kwartiermeester 1617, stuurman 1618, luitenant ter zee 1622, kapitein ter zee 1624, luitenant-admiraal van Holland en West-Friesland 1637, luitenant-admiraal-generaal van Holland en Friesland 1651, gesneuveld tijdens de slag bij Ter Heijde 10 augustus 1653, begr. Delft 5 september 1653, zoon van Harper Maertensz. Tromp en Jannetje Barents Qua(a)ck.

Hij woonde na zijn eerste huwelijk aan de Voorstaat nr. 45 in Brielle, kocht op 31 december 1626 voor 2000 gulden een huis aan de Leuvehaven te Rotterdam. Dit huis gaat op 20 april 1667 over op de erven van Johan Ooms. Maerten kocht op 23 november 1642 een huis in Den Haag aan het Korte Voorhout zuidzijde (later voorzien van nr. 11) voor een bedrag van 39.000 gulden. In 1640 liet hij zich te Delft portretteren door Michiel Jansz. van Mierevelt.

Hij huwde 1e Brielle (Sint-Catharinakerk) 7 mei 1624 met Dina (Dignum) Cornelisdr. de Haes, geb. (verm. Rotterdam) 1 januari 1599, overl. Rotterdam 20 november 1633, dochter van Cornelis Cornelisz. de Haes (de oude, schipper) uit Rotterdam en N.N. van den Heuvel. Hij huwde 2e Brielle 12 september 1634 (otr. Rotterdam 27 augustus 1634 en Brielle 27 augustus 1634) met Aeltgen (Aleijd) Jacobsdr. (van) Arckenbou(d)t, jd. wonend in de Nobelstraat te Brielle, geb. Brielle 3 mei 1602, ged. Brielle 5 mei 1602, maakte een mutueel testament te Rotterdam 11 april 1639, overl. Rotterdam 13 april 1639, dochter van Jacob Arensz. Arckenbout en Aeltgen Frans. Hij huwde 3e Den Haag 1 februari 1640 (ondetr. Rotterdam 15 januari 1640 met att. op Den Haag gegeven 29 januari 1640, huwelijksvoorwaarden 8 januari 1640) met Cornelia Teding van Berckhout, geb. 6 oktober 1614, wonend Den Haag 1640, overl. Den Haag (impost betaling Den Haag 18 oktober 1680, 52.0), begr. Delft 18 oktober 1680 met 18 lijkdragers, 6 flambouwdragers en één wapendrager, dochter van Mr. Adriaan Teding van Berckhout, heer van Sliedrecht, en van Margaretha van Beresteijn.

Maerten Harpertsz. Tromp voer in 1610 met zijn vader Harper Maertensz. mee naar Guinee waar het schip door Engelse piraten werd geënterd en zijn vader gedood. Hij verbleef daarna twee jaar in gevangenschap en moest werken als kajuitjongen in dienst van een Engelse kaperkapitein die Salé (Marokko) als thuis basis had. Hij leerde in die twee jaar uiteraard Engels en mogelijk ook Arabisch. Dit laatste heeft waarschijnlijk zijn vruchten afgeworpen in 1621 toen hij voor de tweede maal, nu in de Middellandse zee, door piraten werd geënterd en een jaar in Tunesische gevangenschap belande. De Tunesiërs boden hem namelijk een

hoge positie op hun vloot aan, wat hij weigerde.

Tromp werd in 1629 tot vlaggenkapitein benoemd op het schip de Groene Draeck, het schip van luitenant-admiraal Piet Hein. In een gevecht met Duinkerkerkapers op 17 juni 1629 stond Tromp samen met Piet Hein op de achterplecht van de Groene Draeck toen Piet Hein dodelijk door een kogel werd getroffen. Tromp was op 4 juli 1629 samen met 25 collega-kapiteins aanwezig bij de begrafenis van de luitenant-admiraal Piet Hein in de Oude Kerk te Delft.

Op 18 februari 1639 poogden 23 Duinkerkers, overmoedig geworden door hun numerieke overwicht, met geweld uit te breken, maar Tromp versloeg ze met 12 schepen in de Slag bij Duinkerken, zijn eerste zeeslag en overwinning als vlootcommandant. Hij werd hiervoor door koning Lodewijk XIII van Frankrijk beloond met de onderscheiding Orde van St. Michel.

Op 26 september 1639 ging hij bij het Nauw van Calais met slechts 17 schepen het gevecht aan met een vijandelijke overmacht van 67. Door een slim gebruik van een defensieve linietactiek in de lij, lukte het hem deze Armada zo zwaar te beschadigen dat die haar toevlucht zocht op de rede van The Downs ("Duins") in het neutrale Engeland. Om dit succes uit te buiten, zonden de vijf Nederlandse admiraliteiten ieder schip dat ze maar zeewaardig konden maken naar Tromp. Het lukte een Engels ingrijpen te voorkomen door voor te wenden dat hij alleen een Spaans vertrek afwachtte. Toen zijn vloot groot genoeg geworden was, vernietigde hij op 21 oktober de Armada in de Slag bij Duins.

De overwinning bij Duins was de grootste uit Tromps carrière en de grootste tactische overwinning uit de geschiedenis van de Nederlandse marine. Koning Lodewijk XIII verhief hem in 1640 in de adelstand door de schenking van een ridderschap met wapen. Karel I, koning van Engeland, schonk 20 mei 1642 de twee griffioen die het wapen flankeren elk beladen met een schildje met een dubbele roos.

Slag bij Dungeness 9 december 1652, (1ste Engelse oorlog) was zijn laatste gewonnen slag.

Zijn laatste zeeslag bij Ter Heijde moest Maarten Tromp met de dood bekopen. Tijdens deze zeeslag op 10 augustus 1653 werd hij op 'de Brederode' door een Engelse scherpshutter dodelijk in de linkerborst

getroffen. Hij werd op 5 september 1653 in de Oude Kerk te Delft begraven. Ter nagedachtenis aan Maerten Harpertsz. Tromp is een praalgraf opgericht in de Oude Kerk te Delft. Het is een ontwerp van de Amsterdamse bouwmeester Jacob van Campen, het beeldwerk is gemaakt door Rombout Verhulst en het lijstwerk, de trofeeën en het reliëf met zeeslag onder aan zijn tombe is gemaakt door Willem de Keijzer, derde zoon van de Hendrick de Keijzer. Het graf kostte de Verenigde Nederlanden destijds € 4.538,-.

Lit.:

- H.M. Morien en H.K. Nagtegaal. Stamreeks van het zeehelden geslacht Tromp; in: Ons Voorgeslacht, febr. 2012.
- R. Prud'homme van Reine (2001): *Schittering en Schandaal*. Dubbelbiografie van Maerten en Cornelis Tromp, blz. 34; De zelfde auteur, *Admirael Zilvervloot*, Biografie van Piet Hein (2003), blz. 180-18.
- NA, toegangsnr. 1.01.02, Staten Generaal, bestanddeel 12271, fol. 256v., 257, aanstelling Luitenant-Admiraal. (27-10-1637).
- G.A.Delft, toegang 845, *collectie Tromp*, 1626-1966, inv. nr. 8, afschrift van een akte uit 1642 waarin koning Lodewijk XIII van Frankrijk Maerten Harpertsz. Tromp en zijn wettige nakomelingen in de adelstand verheft.
- R.T. Muschart. *Eene merkwaardige grafzerk in de St. Laurenskerk te Rotterdam*, in: Rotterdams jaarboekje 1933, blz. 12.
- E.A.van Beresteyn. *Grafmonumenten en grafzerken in de Oude Kerk te Delft*, blz. 80, nr. 139.
- G.A.Rotterdam, ora Rotterdam 514, fol. 448 (31-12-1626).
- G.A.Rotterdam, Giftboek Rotterdam nr. 4188, blz. 447 (31-12-1626).
- GAH, Transportakten Gerecht 909, fol. 250; in: R. Prud'homme van Reine, *Schittering en Schandaal*, blz. 101.
- NA, Familie-archief Teding van Berkhout 187; in: R. Prud'homme van Reine, *Schittering en Schandaal*, blz. 100.
- G.A.Delft, toegang 845, *collectie Tromp*, 1626-1966, inv. nr. 97, afschrift huwelijks voorwaarden (8-1-1640).
- G.A.Rotterdam, ona Rotterdam 81, akte nr./blz. 253/803 (11-4-1639).
- G.A.Rotterdam, ona Rotterdam 82, akte nr. 2/1639 (23-2-1644).
- *Genealogische en Historische Encyclopedie van Delft* (1984), blz. 138.
- W. van der Lely, Kwartierstaten van Delftse Vroedschappen; in: De Nederlandsche Leeuw (1915), kol. 16.
- G.A. Delft, C.F. Gijsberti Hodenpijl, Opgave der geslachtswapens die zich vóór 1795 bevonden in de Oude en in de Nieuwe Kerk te Delft, blz. 9.

Wapen:

- Het wapen van Maerten Harpertsz. Tromp is gereconstrueerd door H.K. Nagtegaal in 2011, aan de hand van de marmeren graftombe in de Oude Kerk te Delft en heeft voor de kleuren gebruikt gemaakt van een Engelse wapenbeschrijving uit "The Heraldry of Foreigners in England 1400-1700".

Afbeelding:

- Collectie Museum Het Prinsenhof, particuliere bruikleen, inv. nr. B 1-31.